

ANADOLU EĞİTİM SENDİKASI

ÖĞRETMENLERİN YER DEĞİŞTİRME SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİMİZ

ARAŞTIRMA DİZİSİ 2025

AESSAM

(Anadolu Eğitim Sendikası Stratejik Araştırma Merkezi)

ANADOLU EĞİTİM SENDİKASI

ÖĞRETMENLERİN YER DEĞİŞTİRME SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİMİZ

2010 Mayıs ayında Anadolu Eğitim Sendikası dışındaki tüm sendikaların ortak mutabakatıyla getirilen zorunlu hizmet affı, henüz bu hizmeti yapmamış olanlar için bir kazanım olarak görülse de zorunlu hizmet bölgelerinde çalışan öğretmenlerin isteğe bağlı yer değiştirmelerini neredeyse imkânsız hale getirmiştir. Benzer şekilde 2023 yılında yine zorunlu hizmet affı getirilerek bir müjde olarak sunulmuştur. Önemli olan belirsiz zamanlarda verilen ve başkalarını mağdur edebilecek haklar değil, adil ve öngörülebilir bir yer değiştirme sistemini oluşturmaktır. Aynı kapsamda özürlerinin bulunduğu ile-ilçeye kontenjan bulamayan öğretmenler son olarak 4+4+4 sisteminin bedelini ödemektedir. Bir yanda yer değiştirmeyen öğretmenler dururken, öte yandan norm fazlası olan öğretmenler adeta sürgün edilmektedir. Bazı durumda norm fazlası düşük hizmet puanlı öğretmenler sıralı okullara yerleşebilmekte, yüksek puanı ile isteğe bağlı tayin bekleyenler haksızlığa uğramaktadır.

Öncelikle; bölge türleri ve okul tiplerimizin mevcut değerlendirmesinde tutarsızlık bulunduğundan tüm bölge ve okullar yeniden sınıflandırılmalıdır. Aynı bölge hatta mahalledeki iki okul arasında fiziki ortam ve çalışma koşulları açısından uçurumlar görülebilmektedir. Yeni sınıflama için her ilçede şube müdürü, okul müdürleri, sendika temsilcileri, okul aile birliği başkanları ve muhtarlardan oluşan heyetler ile yapılmalı. Okul şartlarında bir değişiklik olup olmadığı her yıl denetlenmeli, gerektiğinde güncellenmelidir. Çalışma zorluğu yüksek bölge ve kurumlarda puan ve maaşların daha yüksek takdir edilmesi ile tecrübeli öğretmenlerin istihdamı ve çalışma yılının artması mümkün olacaktır.

Bakanlığımız önümüzdeki yer değiştirmelerinden itibaren aşağıdaki kriterleri mevzuata alabilir:

A. Çalışma Bölgelerine Göre Yer Değiştirme Kriterleri

*** İlk atamalar hali hazırda görev yapan öğretmenlerin isteğe veya özre bağlı YER DEĞİŞTİRMELERİNİ takiben okullar eğitim-öğretime açılmadan yapılmalıdır.

Öğretmenlerden;

a) 3.hizmet bölgesinde 4 yıl çalışanın, 2.hizmet bölgesine tayin hakkının il emri ile olması sağlanmalıdır.

b) 3.hizmet bölgesinde 6 yıl çalışanın, 1.hizmet bölgesine tayin hakkının il emri ile olması sağlanmalıdır.

c) 2.hizmet bölgesinde çalışanın, 3.hizmet bölgesine tayin hakkının süre sınırlaması olmadan yapılması sağlanmalıdır. (atama döneminde)

d) 2.hizmet bölgesinde 8 yıl çalışanın, 1.hizmet bölgesine tayin hakkının il emri ile olması sağlanmalıdır.

e)1.hizmet bölgesinde zorunlu hizmet kapsamına giren okullarda 8 yıl bir fiil çalışan eğitimciler, diğer hizmet alanlarına zorunlu olarak gönderilmekten muaf sayılmalıdır.

f)1.hizmet bölgesinde halen çalışmakta olup, 2.veya 3. hizmet bölgelerinde daha önce hiç çalışmamış olan eğitimcilerin, bulunduğu ilin veya ilçenin zorunlu hizmet kapsamına giren okullarında 8 yıla tamamlaması sağlanmalıdır.

g)1.hizmet bölgesinde halen çalışmakta olup, daha önce 2.veya 3. hizmet bölgelerinde hiç çalışmamış, ancak 1. hizmet bölgesinde 2006 ve 2010 yönetmeliğine göre zorunlu hizmet bölgelerinde veya okullarında 8 yıldan az çalışmış olan eğitimcilerin, kalan süreyi bulunduğu ilin veya ilçenin zorunlu hizmete kapsamına giren okullarında tamamlaması sağlanmalıdır.

h) 1.hizmet bölgesinde halen çalışmakta olup, 2.hizmet bölgesinde 7 yıl, 3.hizmet bölgesinde 5 yıl veya 2 bölgede de toplam 6 yıldan az çalışmış olan eğitimcilerin, kalan süreyi bulunduğu ilin veya ilçenin zorunlu hizmete giren okullarında tamamlaması sağlanmalıdır.

B. Yıpranma Payı ve Hizmet Güçlüğü Tazminatları

Okul donanımı ile sosyo-ekonomik koşulların yetersiz olduğu bölgelerdeki öğretmenlere öğretim yılında verilen normal eğitime hazırlık ödeneği dışında iki dönem başında ayrı ayrı yarım maaşlık ödenek tahsis edilmelidir. Standart olarak ödenmesini önerdiğimiz (2025 Yılı için) minimum net (aylık) bölge-okul tazminatları ise aşağıdadır*:

a)3.bölge 6.Hizmet alanında çalışan eğitimcilerimize 16000 TL.

b)3.bölge 5.Hizmet alanında çalışan eğitimcilerimize 13000 TL.

c)3.bölge 4. Hizmet alanında çalışan eğitimcilerimize 10000 TL.

d)2.bölge 6.Hizmet alanında çalışan eğitimcilerimize 10000 TL:

e)2.bölge 5.Hizmet alanında çalışan eğitimcilerimize 8000 TL.

f)2.bölge 4.Hizmet alanında çalışan eğitimcilerimize 7000 TL.

* Taşınmalı eğitim yapılan kurumlarda çalışan öğretmenlere aylık 5000 Liradan az olmamak üzere ulaşım tazminatı ödenmelidir.

* Tazminatlar Emekliliğe yansıtılacak ve vergilerden sonra net olarak önerilmiş olup, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile işbirliği kapsamında kanun değişikliği gerektirmektedir. Böyle bir

değişiklikte tazminatların toplu sözleşmelerde güncellenmesi hususu göz ardı edilmemelidir. Bir toplu sözleşmede TÜFE artışına endekslenmesi durumunda her yıl makul seviyede bir artış söz konusu olacaktır.

C. Becayış:

Halen 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununda güncelliğini koruduğu halde, Bakanlık Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliklerinde yer verilmeyen becayiş, yönetmelik değiştirmeyi beklemeden kanunun yönetmelikten üstün olduğundan hareketle, İSTEĞE BAĞLI YER DEĞİŞTİRME kapsamında işletilmelidir. Karşılıklı yer değiştirmede eşleşme şansı bulanların talebi olağan açıklanan yer değiştirme takvimi içinde işleme alınarak yer değişikliği gerçekleşmelidir.

Soruna yerinde teşhis koymak ve çözüme de katkı sağlamak amacıyla, üyelerimizden bize yansıyan sorunları sendikamızın önerileri ile birlikte derlemiş bulunuyoruz. Bu tespit ve önerilerimizin eğitim ve öğretimi daha fazla aksatmayacak, öğretmenlerimizi de mağdur etmeyecek şekilde değerlendirebilmeniz adına bilgi ve görüşlerinize sunuyoruz.

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu esas alınarak yapılacak bir becayişte 5 şart aranır:

- 1- İki kişinin de aynı kadroda/ branşta çalışıyor olması,
- 2- Bulunduğu kurumda en az 3 yıldır çalışıyor olması,
- 3-Memurların başka il-ilçede çalışıyor olması,
- 4- Karşılıklı yer değiştirme taleplerinin bulunması,
- 5- Taleplerin atamaya yetkili amir (MEB) tarafından onaylanması.

Becayış Aşamaları ve Başvuru İşlemleri

- Becayış işlemlerine bulunduğu ilde-ilçede en az 3 yıl çalışmış olanlar başvurabilir.
- Becayış isteklerinin eğitim-öğretim dönemi içerisinde öğrencileri olumsuz etkilememesi için Haziran ayı içerisinde (il içi yer değiştirme öncesi) öğretmenlerin mesleki çalışma dönemlerinde başvuruya açılması önemlidir. Başvurular için 3 günlük bir süre yeterli olacaktır. (Tüm kurumlar açılacağı için okul araştırma, inceleme ihtiyacı olmayacaktır)
- Mebbis içerisinde tanımlanacak olan becayiş modülü üzerinden iş ve işlemler gerçekleştirilir.
- Karşılıklı yer değiştirmenin ticari bir faaliyete dönüşmemesi için başvuru yapan kişilerin gitmek istedikleri il-ilçede kendi branşlarına uygun en az 5 kurumu seçmesi zorunludur. (Branşına uygun 5 kurumdan daha az olan yerleşim birimlerinde tüm kurumları seçmek zorunludur)

- Becayış başvurusunda bulunanlar en az 5 kurum olmak koşuluyla en fazla 40 kurumu tercih edebilir.

- Karşılıklı seçilen kurumlarda bulunan eşleşmeler gerçekleşir iken, birden fazla kişinin aynı kurumu istemesi halinde hizmet puanı üstünlüğüne göre becayış gerçekleştirilecektir.

- Becayış eşleşmesi gerekleşenlerin yer değişikliği İPTALleri yönetmelikte belirtilen mazeretler dışında yapılmayacaktır.

-İkisi de ğretmen olan eşler becayış döneminde farklı il-ilçeler için talepte bulunamazlar. (rnek: Samsun’da çalışan ğretmen eşlerden biri becayış ile Muğla isterken diğer eş Antalya isteyemez. Buradaki amaç eşlerden birine çıkıp diğerine çıkmadığı zaman iptal hakkının karşıdaki kişi mağdur etmemesi içindir.)

-Eşlerden birinin becayış işlemleri gerçekleşmesi durumunda diğer eş şartları taşıyorsa isteğe bağlı il dışı isteyebilir. şartları taşımayanlar veya isteğe bağlı il dışı yer değişikliği gerekleşmeyenler özür grubundan yer değişikliği başvurusunda bulunabilir.

-Becayış işlemleri gerçekleşenler 3 yıl boyunca tekrar bir becayış için başvuruda bulunamazlar.

Not: Bu açık hükümlere uygun olarak yapılacak becayış normlar üzerinde değişikliğe yol açmayacağı için öğretmenler haricinde memur ve yardımcı hizmetliler için de uygulanabilir.

D. Norm Güncelleme ve Sıramatik

Norm kadro sayıları, yapılacak ilk ya da yer değişirme suretiyle yapılan atamalarda büyük bir öneme sahiptir. Norm kadro sayıları belirlenmeden yapılan atamalar hem öğretmenlerin mağduriyetine neden olmakta hem de eğitim sistemimiz bakımından sorunlara yol açmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde çalışan ğretmen ve yöneticilerin tüm yer değişikliği işlemleri hizmet puanı üstünlüğüne göre sistemdeki norm kadro açığı kadar yapılmaktadır. Öğrenci sayısına göre belirlenen yönetici ve ğretmen ihtiyaının atamalar yapılmadan önce güncellenmesi ve mevcut ihtiyaa binaen atama yapılması şarttır.

Normlar güncellenerek sıraların bir kez daha çalıştırılması mağduriyetleri bir ölçüde engelleyecektir.

Bulunduğu okullarda yüksek puanlarla tayin bekleyen veya norm kadro fazlası olan öğretmenler sıralar çalıştırıldığında norm açığı bulunan eğitim kurumlarına yer değiştirebilecek ve açık normlar bu şekilde hakkaniyete daha uygun olarak doldurulacaktır. Sıra sistemi eğitim yılı içinde iki kez olacak şekilde uygulanabilir. İl dışı yer değiştirmeler öncesi okul normlarının yeniden değerlendirilmesinde büyük fayda vardır.

E. İsteğe Bağlı Yer Değiştirme:

Yer değişikliği yapmak istediği ile kontenjan ve puan esasıyla atanamayan, eş ve sağlık özrü bulunmayan, zorunlu hizmet bölgesi dışına çıkma şansı olmaksızın çakılı hale gelen

öğretmenlerimiz açısından zorunlu hizmet muafiyeti adalet duygusunu yaralayan bir durum olarak karşımıza çıkmıştır. İlk atama döneminden önce, 2010 ve son olarak 2023 yılında yapılan zorunlu hizmet affından sonra zorunlu hizmet bölgelerinde çakılı hale gelen öğretmenlerimize pozitif ayrımcılık yapılması da bu öğretmenlerimizin mesleklerine daha da özveri ile sarılmalarını sağlayacaktır. Sirkülasyon sorunu raporumuz içinde yer alan her başlık il içi ve il dışında isteğe bağlı yer değiştirmesi engellenen öğretmenlerimizi rahatlatacak “uygulanabilir” öneriler içermektedir. Mevcut sistemde ihtiyaçları görmezden gelinen, sürekli fedakârlık beklenen bu öğretmenlerin birer makine olmadığı, tezkeresi belirsiz askerliğin akademik başarıyı düşürdüğü unutulmamalıdır. İl dışı yer değiştirme talebi gerçekleşmeyen öğretmen il içi başvurusunu da kaçırmaktadır. Bu durumdaki öğretmenler için il içi ve il dışı başvuruları birlikte alınabilir.

İl içinde emeklilik,ölüm ve değişik nedenlerle normların boşaldığı zamanlarda o normlara atanmak için bekleyen öğretmenlerimiz getirilecek sıra sistemi ile bu kurumlara yerleşebileceklerdir. Yılda iki kez olmak üzere sıra sistemi tekrar çalıştırılmalıdır.

F.Özür grubu atamaları:

Öğretmenlerin sözleşmeli ve kadrolu ayırımına uğratılmaksızın başta eş durumu olmak üzere eğitim hakkı dahil her özür grubunda il/ilçe emrine atanması gerekir.

İl ve ilçe emri olmadığı için iller arası yer değiştirmeler sadece boş kontenjanlar ölçüsünde yapılmakta, ilde boş kontenjanın sınırlı olması halinde pek çok eğitim çalışanı yer değiştirememektedir.

Bir hukuk devletinde en temel ilke üst hukuk normuna uygun mevzuat çıkarmaktır. Milli Eğitim Bakanlığı yer değiştirme işlemlerinde Anayasayı ihlal etmemelidir. Aile bütünlüğünü sağlamak, tedaviye olanak tanımak ve eğitimi sürdürmek isteyen kamu görevlisine tayin hakkı vermek devletin asli görevleridir. Bunda dolayı Anayasal hükümlere uygun davranmak gerekir.

Eğitim hizmeti vermekte olan tüm öğretmenlerin, kadro ayrımı olmadan özrüne bağlı olarak il/ilçe emrine atanması gerektiğinin altını çiziyoruz. Özrünü belgeleyerek başvurusunu kabul ettirmiş bir öğretmenin il içinde ve iller arasında mağdur edilmesini kabul edilemez. Geneli kapsayacak bir çözüm için il ve ilçe emrine dönülmelidir. Özellikle büyükşehir kapsamında yüz km ye yaklaşan hatta bu mesafeleri aşarak gidiş-geliş yapan öğretmenlerimiz mevcuttur. Yorgun ve yılgın bir öğretmen başarılı olamayacaktır. Aynı işi yaptığı halde özre bağlı tayin başvurusu engellenen sözleşmeli öğretmenlerin mağduriyeti devam etmekte olup bu durum hukuken ve vicdanen kabul edilemez.

Öğretmenlerin eğitimlerini lisansüstü eğitimle sürdürmeleri hakkı Anayasamız ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin imza koyduğu uluslararası sözleşmeler gereğince korunmalıdır. Her ilde üniversite olmasına rağmen öğretmenlerimiz istedikleri alanda yüksek lisans veya doktora bulundukları ilde başvuramamaktadır.

Öğretmenlerin kariyerlerini yükseltmek için başvurdukları yüksek lisans eğitimleri bakanlığımızca desteklenmeli ve bu grubun atamaları üniversitelerin öğrenci kabul tarihleri ile belirlenmelidir. Eğitim özrü olan öğretmenlerin ataması il-ilçe emri ile

gerçekleştirilmelidir. Eğitimlerini tezli olarak yapmak isteyenlere izin kolaylığı sağlanmalı, bu izin süresinde öğretmenlerin ek derslerinde kesinti yapılmamalıdır.

Yönetmeliklerle engellenen öğrenim özü, Anayasal bir haktır. Öğretmenlerin, eğitimlerini yaşam boyu sürdürmesi ve kendini geliştirmesinde kamu yararı vardır. Görev yaptıkları bölgede veya yakında her disiplinde lisansüstü öğrenim yapma şansı bulamayan öğretmenler, böyle bir olanak sağlansa bile üniversite tercih etme hakkına da sahip olmalıdır. Bakanlığımızın lisansüstü eğitim almış öğretmen sayısını arttırmak ve öğretmenleri uzmanlaştırmak istemesi ile var olan yer değiştirme sistemi çelişmektedir. Lisansüstü öğrenime kayıtlı öğretmenlerin özür grubu kapsamında yer değiştirme hakları iade edilmelidir.

Çocukları sınav kazandığı için il içi-dışı yer değiştirme özü doğmuş öğretmenlerin başvurusu, öğrenci yerleştirme takvimi gözetilerek alınmalı, yer değiştirmeleri bekletilmeden yapılmalıdır.

Sağlık özü ve özel hayatı etkileyen haller kapsamındaki yer değiştirmeler, durum oluştuğu anda yapılmalıdır. Ülkemizin bir bölgesinde sel, deprem, yangın vs. gibi bir afet durumu söz konusu olur ise, eğitim ve öğretimin kalitesi açısından, ilgili bölgede çalışırken afetten etkilenerek fiziksel ve psikolojik zarara uğramış öğretmenlerin yer değiştirme başvuruları da takvime bağlı olmaksızın belgelendiği anda il-ilçe emrine göre gerçekleştirilmelidir.

G. Öğretmen açığı olan bölgelerimizin öğretmen açıklarının kapatılması:

Özendirilmiş rotasyon eğitim kalitesi ve adalet duygusu açısından şarttır.

Atama ve yer değiştirme yönetmelikleri hazırlanırken öğretmen açığı bulunan şehirlerimizin eğitime teşvik kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Öğretmen açığı bulunan bölgelere atanan veya tayin isteyen öğretmenler maddi olarak teşvik edilmelidir. İlgili bölgeleri ilk atamada tercih eden öğretmenlere yolluk ücreti verilmeli, bölge tazminatı ödenmeli, öğretmenlerin lojman ihtiyacı karşılanmalı, lojman bulunmaması durumunda öğretmenlere çalıştıkları ilçenin ortalama kira ücreti kadar aylık ödeme yapılmalıdır. Ulaşım güclüğü olan, lojman bulunmayan köylere ulaşımın bedeli ödenmelidir.

2-SÖZLEŞMELİ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASINA DAİR TALEPLERİMİZ

Anadolu Eğitim Sendikası, geçmişte çalışma barışını bozduğu gibi pek çok mağduriyete yol açmış sözleşmeli öğretmenlik istihdamına karşı etkin ve hukuki bir karşı duruş sergilemiş, 2011 yılında kadroya geçirilmelerini takdirle karşılamıştır. Kaldırılan sözleşmeli öğretmen istihdamının 03/08/2016 Tarih ve 29790 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Sözleşmeli Öğretmen İstihdamına İlişkin Yönetmelik ile yeniden başlatılması, geçmişte yaşanan mağduriyetlerin tekrarına sebep olmaktadır. Daha önce denenmiş ve başarısız olmuş bir sistemin tekrar uygulamaya konulması yanlıştır.

Öğretmenlik mesleği, özel bir ihtisas mesleğidir. Asli ve sürekli kamu hizmetinin öncelikli olarak kadrolu memurlar eliyle görülmesi esastır. Bunun yerine sözleşmeli personel istihdamı tercih edildiğinde ise, aynı görevi yerine getiren kamu personeli, aradaki statü farklılığından dolayı farklı uygulamalara ve özlük haklarına tabi olmaktadır. Bu ayrım eğitim-öğretim hayatındaki çalışma barışını olumsuz yönde etkilemektedir.

2011 öncesi uygulama bir tarafa; 2016 yılında yayımlanan Sözleşmeli Öğretmen İstihdamına İlişkin Yönetmelik hükümlerine bakıldığında, sözleşmeli öğretmenlerin 4 yıl çakılı olarak çalışacağı, 4 yıl sonra aynı görev yerinde kadroya alınabilecekleri, kadroya geçirildikten sonra 2 yıl daha aynı yerde çalışmak zorunda oldukları görülmektedir. Bu süreler zarfında(sağlık özürlü ve iki eşinde sözleşmeli öğretmen olması durumunda aile birliği hariç) hiçbir şekilde görev yeri değişikliği hakkı verilmemektedir. Sözleşmeli öğretmenler için 4+2 yıl şartı 3+1'e düşürülmüş olsa da böyle bir düzenleme sorunu kökten çözmeyecektir. Sözleşmeli öğretmenlik çalışma barışını da bozmakta, aynı öğretmenler odasında özlük hakları farklı öğretmenler oluşturmaktadır. Bu yöntem geçmişte de denenmiş ve verim alınamadığı görülerek vazgeçilmiştir. Bu sebeple sözleşmeli öğretmen istihdamından derhal vazgeçilmelidir. Sözleşmeli öğretmenlerimizin tamamının kadroya geçirilmesi, kadroya geçiş süreci tamamlanana kadar kadrolu öğretmenlerin yararlandığı tüm mali ve özlük haklardan yararlandırılması gerekmektedir.

Sözleşmeli öğretmen istihdamı ile amaçlanan kalkınmada öncelikli bölgelerdeki öğretmen ihtiyacının karşılanması başta teşvik olmak üzere adil ve öngörülebilir bir yer değiştirme sistemi ile çözülebilir.

2005

ANADOLU EĞİTİM SENDİKASI